

Силабус курсу
Типологія слов'янських мов

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 4 рік, I семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять:
Консультації:

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. філ.н., доц. **Буда Володимир Андрійович**

Контактна інформація wolod.mir@i.ua; 0352-43-58-65

Опис дисципліни

Курс «Типологія слов'янських мов» призначений ознайомити студентів з основними закономірностями глотогенезу слов'ян.

Аналізуючи базові підсистеми споріднених мов, вони глибше усвідомлять місце української мови серед інших слов'янських. У процесі вивчення дисципліни студенти поглиблюють свої знання про спільнослов'янську мову, особливості її діалектної диференціації, а також про основні етапи формування слов'янських мов.

Зміст дисципліни розроблено на основі наукових досліджень про праслов'янську мову і типологію слов'янських мов. Наука про споріднені мови дає студентам важливі знання для з'ясування зв'язків між матеріальними і формальними властивостями слова та його семантикою, між мовою і мисленням.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРАСЛОВ'ЯНСЬКА МОВА ЯК СПІЛЬНА МОВА УСІХ СЛОВ'ЯН	
1	ТЕМА 1. ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ РОЗДІЛ МОВОЗНАВСТВА	Знати типологічні класифікації мов, мати поняття про мовний тип. Засвоїти рівні типологічних досліджень у мовознавстві.
2	ТЕМА 2. ПРАБАТЬКІВЩИНА СЛОВ'ЯН. ДІАЛЕКТНЕ ЧЛЕНУВАННЯ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКОЇ МОВИ	Знати основні теорії про прабатьківщину слов'ян і різні погляди учених на діалектне членування спільнослов'янської мови. Володіти знаннями про географічне розселення вєнедів, склавінів, антів.
3	ТЕМА 3. ПОГЛЯДИ ВЧЕНИХ НА ПЕРІОДИЗАЦІЮ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКОЇ МОВИ. ПОНЯТТЯ ПРО ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ МЕТОД.	Знати основні теорії про періоди розвитку праслов'янської мови, часові зміни у ній на різних мовних рівнях. Усвідомити особливості порівняльно-історичного методу і гіпотетичність досліджень на його основі.

4	ТЕМА 4. СТАРОСЛОВ'ЯНСЬКА МОВА У СИСТЕМІ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ. ДІАЛЕКТНА ОСНОВА СТАРОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ МОВИ	Знати причини й умови створення старослов'янської мови. Усвідомити її важливість у появі письма у слов'ян і творенні національних літературних мов. Вміти знаходити старослов'янські елементи у сучасних мовах.
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВНІ РІВНІ ТИПОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ	
5	ТЕМА 5. ТИПОЛОГІЯ ФОНОЛОГІЧНИХ СИСТЕМ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ	Знати типологічні показники підсистеми голосних і підсистеми приголосних у слов'янських мовах. Засвоїти особливості структури складу в слов'янських мовах.
6	ТЕМА 6. ТИПОЛОГІЯ МОРФОЛОГІЧНИХ СИСТЕМ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ	Знати основні типологічні відмінності морфологічних систем слов'янських мов. Орієнтуватись в особливостях граматичних категорій у різних слов'янських мовах.
7	ТЕМА 7. ТИПОЛОГІЯ СИНТАКСИЧНИХ СИСТЕМ У СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ	Знати особливості типологій словосполучень і речень у слов'янських мовах. Засвоїти поняття про синтаксичну ідіоматику у слов'янських мовах.
8	ТЕМА 8. ЛЕКСИКА СУЧАСНИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРІЇ, КУЛЬТУРИ, ПСИХОЛОГІЇ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ	Знати основні принципи типологічних досліджень лексики слов'янських мов. Уміти визначати праслов'янський лексичний фонд у слов'янських мовах

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 8.	Вміти виконувати навчально-дослідні завдання; володіти науково-дослідними методами фахового спрямування. Бути критично обізнаним та інтелектуально чесним.
ФК 1	Знати структуру філологічної науки та її теоретичні основи; володіти особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики.
ФК 2.	Знати природу і сутність мови, походження й закономірності розвитку мов, класифікації мов світу.
ПНР 1	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання. Знати історію мови.

Літературні джерела

1. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ: Академія, 2002. 154 с.
2. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології. Київ: Академія, 2008. 344 с.
3. Мельничук О. С. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. Київ: Наукова думка, 1966. 595 с.
4. Мельничук А. С. Историческая типология славянских языков. Київ: Наукова думка, 1986. 285 с.
5. Непокупний А. П. Балтійські родичі слов'ян. Київ: Наукова думка, 1979. 184 с.

6. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. Київ: Наукова думка, 1992. 413 с.
7. Петров В. П. Етногенез слов'ян: джерела, етапирозвитку і проблематика. Київ: Наукова думка, 1972. 212 с.
8. Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. Київ: Наукова думка, 1993. 200 с.
9. Супрун А. Е. Введение в славянскую филологию. Минск: Вышэйшая школа, 1989. 480 с.
10. Трубаев О.Н. Этногенез и культура древних славян. Москва: Наука, 1991. 270 с.
- 11.Царук О. Українськамовасередіншихслов'янських: етнологічні та граматичніпараметри. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. 324 с.
- 12 Черниш Т. О. Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні. Київ: КНУ, 2003. 479 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та підготовці повідомлень заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4):усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-8):усне опитування, тести, завдання	50
Захист наукових повідомлень	10

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

1. Навчальний контент (розширений план лекцій).
2. Тематика та зміст практичних робіт.
3. Завдання для підсумкового контролю.
4. Електронне навчання в системі MODLE.